

หากเข้าใจถูกต้อง ชีวิตก็ไม่เดือดร้อน

“จงใช้ชีวิตราวกับว่าเป็นวันสุดท้ายของชีวิต”

“ผมก็เป็นคนดีในบางเรื่อง และเลวในบางเรื่องเหมือนคนทั่วไป”

“ต้องซื้อของมีราคาให้ตัวเองเป็นรางวัล”

“ซัวเจ็ดที ดีเจ็ดหน”

ฯลฯ

ประโยคเหล่านี้ฟังดูดีแต่ถ้าไม่พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว อาจเกิดความเสียหายร้ายแรงได้

ถ้าจำไม่ผิด มหาตมะ คานธี

เป็นคนกล่าวประโยคแรกที่ว่า “จงใช้ชีวิตราวกับว่าเป็นวันสุดท้ายของชีวิต” คนทั่วไปจะเห็นว่าเมื่อมหาตมามากล่าวไว้ก็ต้องเป็นจริง แต่ถ้าเป็นศิษย์พระพุทธเจ้าแล้วก็ต้องไตร่ตรองก่อนจะเชื่อ ไม่ใช่เชื่อเพราะคนเขาเชื่อตาม ๆ กันมา

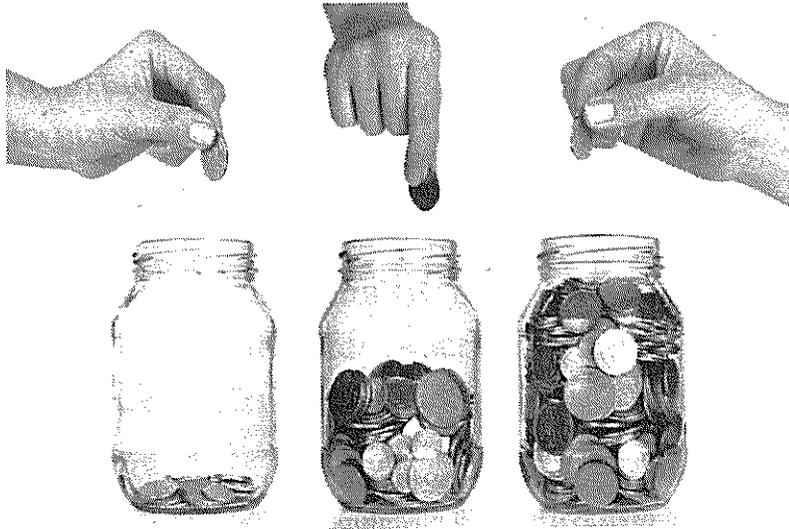
ถ้าเชื่อประโยคนี้ก็ไม่ต้องสัพพิน ไม่ต้องอาบน้ำ ไม่ต้องไปทำงาน ไม่ต้องกินยา ไม่ต้องออมเงิน มีเท่าใดก็ใช้ให้หมด เพราะพรุ่งนี้ก็ตายแล้ว อยากรู้ก็คิด ถ้าทำเช่นนั้นจริง ในเวลาไม่นานเมื่อรู้ว่าตัวเองไม่ตาย ชีวิตก็จะยุ่งเหยิงมาก คำพูดน่าฟังมากนั้น ฟังดูแล้วสุดเก๋ แต่เมื่อพิจารณาจริงๆ แล้วมันปฏิบัติไม่ได้ เข้าใจว่ามหาตมะ คานธี มิได้หมายความว่า หากเตือนให้เตรียมตัวเสมออย่างไม่ประมาท เพราะคนเราจะตายเมื่อใดก็ไม่รู้

เมื่อผู้เขียนได้ยืมคนรุ่นปัจจุบันพูดประโยคที่ว่า “ผมก็เป็นคนดีในบางเรื่องและเลวในบางเรื่องเหมือนคนทั่วไป” แล้วรู้สึกใจหาย ไม่รู้ว่าคุณคิดจะเป็นคนเลวเรื่องอะไรและดีเรื่องอะไร น่ากลัวมาก หากเชื่ออย่างนี้จริงๆ เพราะความเลวมันมีหลายระดับ และก่อให้เกิดผลเสียด้วยความรุนแรงที่ไม่เหมือนกัน ประการสำคัญ ความคิดของแต่ละคนและประสบการณ์ชีวิตไม่เหมือนกัน จนอาจเห็นว่าการหลอกลวงต้มตุ๋นคนอื่นหรือการทุจริตในหน้าที่ (ในบางครั้ง) เป็นความเลวเพียงเล็กน้อย ส่วนความดีคือการจงใจกัดขามถนน

อีกคนอาจเห็นว่าความเลวคือการรับสินบนในตอนเช้าแล้วกินเหล้าในตอนเย็น ส่วนความดีคือการไม่รังแกและเบียดเบียนคนอื่นที่อ่อนแอหรืออ่อนด้อยกว่า คำจำกัดความที่ไม่เหมือนกันของคนเพียงสองคนก็ทำให้โลกยุ่งแล้ว และเกิดความเสียหายในระดับที่ต่างกัน

ผู้เขียนอยากบอกเขาว่าเมื่อเกิดเป็นมนุษย์แล้วต้องเป็นคนดีตลอดเวลา มีธรรม ประจำใจ ส่วนที่บอกว่าเลวได้บ้างเหมือนคนทั่วไปนั้นหมายถึงการละเมิดบางเรื่องที่ไม่ขัดกับหลักธรรมอย่างร้ายแรงและไม่ตั้งใจ เช่น ขับรถอย่างหนักเลงขาน้ำใจ ขัดใจพ่อแม่ในบางเรื่อง ระเบิดอารมณ์กับคนในครอบครัว ฯลฯ ข้อความนี้มีประโยชน์อยู่ควรให้ทำความชั่วร้ายแรงในบางครั้ง และในเวลาอื่นก็ละเว้นและทำตัวอย่างอื่น

ความชั่วกับความดีหักลบกันไม่ได้ ดังเช่นบาปกับบุญ ถ้ามันหักกันเป็นรายการในบัญชีได้แล้ว โลกจะปั่นป่วนมาก จะมีคนที่ฆ่าคนอื่นแล้วทำบุญกวาดน้ำ

ไปให้ผู้ตายหรืออุปการะลูกเขาคงตลอดชีวิต “ต้องซื้อของมีราคาให้ตัวเองเป็นรางวัล” มีรางวัลจากตะวันตก แต่คนในภูมิภาคนี้เขามีวัฒนธรรมการใช้จ่ายมาก่อนพวกเขา เพราะเขารวยและเรียนรู้มาก่อนเราร้อยถึงสองร้อยปี การซื้อของดี ๆ ให้ตัวเองจึงอยู่ในขอบเขตไม่ทำให้เขาเสียฐานในการออมเงินจนเดือดร้อนในอนาคต แต่สำหรับคนไทยเราซึ่งส่วนใหญ่ใช้เงินไม่เป็น (ที่เราเห็นเขาบัตรเครดิตรูปแพะและแกะกันอยู่ทุกวันนี้ได้หมายความว่าใช้เงินเป็นในความหมายนี้) คนที่ “กินอยู่เกินฐานะ” คือ

พวกใช้เงินไม่เป็น ถ้าจะใช้เงินเป็นแล้วต้อง “กินอยู่ต่ำกว่าฐานะ” ซึ่งหมายถึงว่าสามารถกินอยู่ตามฐานะการเงินที่ตัวเองมีได้ แต่ก็ไม่ใช่จ่ายขนาดนั้น ดังนั้น จึงมีเงินเหลือเก็บ ในทางตรงกันข้าม ถ้า “กินอยู่เกินฐานะ” ก็หมายถึงว่าต้องหาส่วนที่ขาดไป เพราะมีเงินไม่พอด้วยการเป็นหนี้ คนไทยที่ให้รางวัลตัวเองด้วยของดีราคาแพง จึงมีโอกาสอยู่ในประเภทหลังนี้เสียแหละมาก

“การให้รางวัลตัวเอง” ไม่จำเป็นต้องเป็นของดีมีราคา การไม่ใช้จ่ายเงินซื้อของเหล่านี้สำหรับบางคนในบางฐานะแล้วอาจเป็นรางวัลให้ตัวเองด้วยซ้ำ กล่าวคือเมื่อไม่เป็นหนี้ก็ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย จนทำให้ของมีราคาสูงขึ้น และเมื่อไม่ซื้อ เงินที่อาจใช้ซื้อนั้นก็กลายเป็นเงินออม อันนำมาซึ่งการลงทุนและการได้รับผลตอบแทนในอนาคตโดยไม่ต้องทำงานให้ร่างกายสึกหรอ

สำหรับ “ซัวเจ็ดที ดีเจ็ดหน” นั้น คนจำนวนไม่น้อยเข้าใจเอาเองว่าหมายถึงทำทั้งความดีและความชั่วปนกันไปได้ เพราะเป็นเรื่องของชีวิตมนุษย์ แต่ในความจริงที่แท้จริงนั้นหมายถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ถึงแม้จะทุกข์แสนสาหัส แต่ก็สามารถกลับมามีความสุขได้ และถึงแม้จะตกต่ำ แต่ก็สามารถกลับมารุ่งเรืองได้อีกอย่าง อาจสลับกันไปได้ในอนาคต

สุภายิตไทยพรมนี้มิได้สร้างความชอบธรรมให้แก่การทำความชั่วและความดีสลับกันแต่ประการใด ดังกล่าวแล้วความชั่วและความดีหักลบกันไม่ได้ ความชั่วนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัวในเวลาต่อไป ส่วนความดีนั้นรุ่งแต่จะทำให้เกิดความสุข ความภาคภูมิใจ และความสงบราบรื่น สองสุดโต่งนี้ผสมปนเปกันไม่ได้อย่างไร ความดีกับความชั่วก็ปนกันไม่ได้จั้นนั้น

ประโยคเหล่านี้มีมานานแล้ว หากแต่การตีความมักแปรเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมในยุคหนึ่ง ๆ ในปัจจุบันความสับสนในเรื่องว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเกิดขึ้นตลอดเวลา และการตีความว่าความดีและความชั่วไปด้วยกันได้เพื่อความสะดวกในการดำเนินชีวิตซึ่งอุดมด้วยบริโภคนิยมทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไป

สังคมต้องช่วยกันปรับประคองคนรุ่นใหม่ให้ดำเนินชีวิตไปได้อย่างราบรื่นภายใต้สิ่งแวดล้อมที่สับสนและซับซ้อน ซึ่งสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยได้ก็คือการเข้าใจความหมายของประโยคเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง (ก)